

آرزوی دیرینه هر جامعه‌ای پیشرفت و تعالی افراد آن جامعه و داشتن شهروندانی فرهیخته و اندیشمند است و بدیهی است که هر پیشرفتی در زمینه‌های مختلف از جمله فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی مستلزم داشتن افرادی متفکر، خلاق و منتقد است که بتواند تصمیمات درست را اتخاذ نماید و برنامه‌ریزی صحیحی داشته باشد که این منوط به وجود نظام‌های آموزش و پرورش فعال و پویا است. پس به جرات می‌توان گفت که هر پیشرفتی از نظام کارآمد و صحیح آموزش و پرورش جوامع نشأت می‌گیرد و این مهم به عوامل متعددی از جمله تغییر شیوه‌ها و الگوهای تدریس در جهت استفاده از روش‌های نوین و فعال بستگی دارد.

با آنکه آموختن مهارت‌هایی مانند خواندن، نوشتن و حساب کردن هنوز مهم و اساسی‌اند، اما دیگر کافی به نظر نمی‌رسند. اکنون انتظار می‌رود افرادی تربیت شوند که از ادراک، دانش و مهارت برخوردار باشند و بتوانند معلومات خود را به کار ببرند، تحلیل کنند، پرسش کنند، کشف کنند، بیازمایند، بکاوند، مفاهیم را از دیدگاه‌های متعدد بنگرند، عملکرد موثر داشته باشند، اندیشه‌ها و نظرات را با استدلال‌های دقیق و به طور مستند ارزیابی

کنند، از روش‌های تحقیقی برای بررسی مسائل بهره گیرند، با کیفیت به کار و تولید پردازند، معیارهای عملکرد صحیح را بشناسند و مسائل جدید را در موقعیت‌های جدید حل کنند. فراگیران باید از یادگیری‌های سطحی و مبتنی بر حافظه و تکرار فراتر رفته ، به سوی مهارت‌های تجزیه و تحلیل ، ترکیب و ارزشیابی و کاربرد در موقعیت‌های جدید حرکت کنند. تردیدی نیست که نظام آموزشی نیازمند چنین افرادی بوده و می‌باشد.

روش تدریس کاوشگری، مانند یک سفر هیجان انگیز دانش آموزان را به تفکر خلاقانه ، حل مساله و تصمیم گیری مستقل تشویق می‌کند. در این مسیر آن‌ها نه تنها به شکلی عمیق‌تر از علم و دانش دست می‌یابند ، بلکه مهارت‌های مهمی برای زندگی آینده نیز کسب می‌کنند.

مراحل اجرای روش تدریس کاوشگری

مرحله نخست : پرسشگری و درگیر شدن فراگیران با موقعیت دارای مساله

در اولین مرحله معلم با طرح سوالات چالش برانگیز کنجکاوی و علاقمندی فراگیران را بر می‌انگیزد. این سوالات باید به گونه‌ای باشند که فراگیران را به تفکر و جست و جو درباره موضوعات مختلف ترغیب کنند.

مرحله دوم: برانگیختن فراگیران برای گردآوری اطلاعات و داده‌ها

در هر تحقیق برای رسیدن به پاسخ درست یا نادرست باید بر مبنای شواهدی قضاوت کرد. شواهد خودبه خود به دست نمی‌آیند. بلکه باید آنها را با جستجو و فراهم آوردن اطلاعاتی سامان داد. شاگردان در این مرحله عناصر جدیدی را به درون موقعیت مساله وارد می‌کنند تا ببینند آن رویداد می‌تواند به صورت متفاوتی رخ دهد. این اطلاعات می‌توانند از منابع مختلفی مانند کتابها، مقالات، اینترنت یا از طریق مصاحبه با افراد متخصص جمع آوری شود. این فرآیند نه تنها به افزایش دانش و آگاهی فراگیران کمک می‌کند بلکه به آنها می‌آموزد که

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهرد

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی

کمیته برنامه ریزی درسی

(۴)

روش تدریس کاوشگری، رویکردی برای ارتقا قدرت تفکر انتقادی دانشجویان

مرحله پنجم: آزمایش و بررسی فرضیه ها

در این مرحله فراگیران با انجام آزمایش ها و بررسی های مختلف فرضیه های خود را مورد آزمون و خطا قرار می دهند.

مرحله ششم: نتیجه گیری

پس از انجام آزمایش ها و بررسی ها ، فراگیران باید بتوانند بر اساس شواهد و داده های به دست آمده نتیجه گیری های منطقی ارائه دهند. این مرحله فرصتی است تا فراگیران مهارت های تفکر انتقادی خود را به کار بگیرند.

مرحله هفتم: ارائه نتایج

در آخرین مرحله فراگیران نتیجه تحقیقات و یافته های خود را به صورت گزارش، ارائه شفاهی یا پروژه های عملی به دیگران ارائه می کنند. این مرحله نه تنها به فراگیران امکان می دهد که دانش و مهارت های خود را با دیگران به اشتراک بگذارند ؛ بلکه اعتماد به نفس آنها را نیز افزایش می دهد و به تقویت مهارت های ارتباطی و تفکر انتقادی شان کمک می کند.

منبع: روش های نوین تدریس. تالیف: زهرا مقرب الهی

چگونه به صورت مستقل و نقادانه به مسائل نگاه کنند و راه حل های مناسب را پیدا کنند.

مرحله سوم: تجزیه و تحلیل داده ها

فراگیران در این مرحله با توجه به اطلاعاتی که به دست می آورند سعی می کنند تا حدس هایی درباره مساله ارائه دهند و به آزمایش حدس و گمان خود پردازند. این فرآیند تحلیل به آنها امکان می دهد تا نتیجه گیری های منطقی تری ارائه دهند و مهارت های تفکر انتقادی خود را تقویت کنند.

مرحله چهارم: تدوین فرضیه

در این مرحله فراگیران اطلاعاتی را که در خلال گردآوری داده ها به دست آورده اند منظم می کنند و سعی می نمایند آن ناهمخوانی را توضیح دهند. بر اساس تجزیه و تحلیل داده ها فراگیران فرضیه هایی را مطرح می کنند که می توانند پاسخ های احتمالی برای سوالات اولیه باشند؛ البته این فرضیه ها باید منطقی و قابل آزمایش باشند.